

Første Generation

1. **Madz Rasch.** Madz var i 1545 med til at udstede et tingsvidne og sætte markskel, han boede da i Hyllerslev.
Han beboede i 1562 en gård under kronen i Hillerslev, hvoraf han iflg Riberhus lensregnskaber skal give gæsteri for 8 heste samt betale 1 fjd. smør, 1 svin og til helmis og volmis 10 skilling.
I regnskaberne anføres 1581-1614 på samme gård Jens Rask : " Af 8 heste 6 mk, 10 sk, 2 alb gæsteri, helmis og volmis 13 sk 1 alb". 1600-01 anføres Jens Rask i Hillerslev som delefoged med Peder Barfod i Vestre Herred, og har sin gård fri. I 1608 anføres han fri for landgilde, fordi han er delefoged.
Jens Rask i Hyllerslev er også på en krongård i Janderup sogn 1593-1612. Han kan meget vel tænkes at være søn af Madz Rasch.
Hvorledes familieforholdene er for alle Rasch/Rask'erne er noget usikkert. Han blev gift med .. **ukendt**
..
  - Børn:*
  2. i. **Niels Madzsen Rask** f. ca 1557.
  - ii. **Lambert Madzsen Rask**, d. før 1697 i Rottarp, Outrup sogn. Han optræder i Riberhus lens lensregnskaber (krongods) på en gård i Hillerslev i perioden 1598-1620.
1622-23 anføres : "Jørgen Rasch i Hillersleff fæstede en gaard ibid. og et stk stugeng, og fire stk agre, som Lambert Rasch ham oplod, gav 16 rdl." Måske har han overtaget Lambert Rask's fæste, og måske er han hans søn ?
1630-43 er Jørgen Rasch anført i regnskaberne.
Fra kasseregnskab for 1. jyske nat.regiment 4.aug.1697: Ditto er sal. Lambert Rasches enkes halvård i Rottarp udi Ovtrup sogn, som hun formedelst uvederhæftigheds skyld, godvillig afstået har til Oluf Pedersen, som ægtet hendes datter, forundt for indfæstning i rd.
Familie- og folkeskat forfalden til 1. januar 1681: Rottarp: Lambert Rasch, herredsskriveren, og hustru, har ingen tjenestefolk, eftersom han intet nyder for sin bestilling, og er ganske forarmet.

Anden Generation

2. **Niels Madzsen Rask**, f. ca 1557, d. i Bandsbjerg, begravet 28 feb 1658 i Janderup. Nævnes i 1588 som fæster i "Bandsberig" i Janderup i et mageskifte fra Frederick Munk til Oxvang af 26.11.1588 til "Prælater, Canicher oc Menige i Capitel udi Riber Dommkirche". Gården var altså "Kapitelsgods", men blev dog senere udlagt som ryttergård. Det fremgår af samme dokument, at Niels Rask årligt i landgilde betaler 1/2 tønne smør, 2 ørte rug, 2 ørte byg og et svin.
1613 må Niels for V. Horne ting, fordi han har truet Eske Christensen i Hyllerslev med et spyd. Det var sket ved herredstinget, hvor de var blevet uenige. Vidner havde hørt Niels sige at spyddet "den skulle smage". Mens han selv "beretter med oprakte fingre, at han ikke truede eller undsagde Eske Christensen, hverken med ond hu eller ond hånd."
Samme år er Niels Rasch vidne i en sag om trolddom. Kirsten Poulsdatter er mistænkt, og Niels kan fortælle, at han har været i skænderi med hende om et medlem af hendes slægt, der skulle være blevet forlokket af hans kones bror, og "siden havde han mistet meget af hans fæmon". Flere andre kan også huske beretninger om hendes misgerninger, og helt galt bliver det nok, da Ane Niels kone (gift med en anden beboer på Bandsbjerg?) kan aflægge følgende vidneudsagn den 20. november:
"Ane Nielskone i Bandsbjerg vidnede med oprakte fingre og helligånds ed, at hun imod jul nu en to år, da kom Kirsten Poulsdatter ind til deres og spurgte, om Ane Nielskone levede endnu den gamle djævel.
Da svarede Ane Nielskone og sagde: Ja, hvi skulle hun ikke leve ; og da sad Maren Nielskone på køllen og rørte noget malt. Der kom hun ned af køllen, da sagde hun til Kirsten Poulsdatter: Du "tørste" ikke kalde mig en gammel djævel, du est selv en gammel troldkone, du får skam, gjorde jeg din ret jeg fulgte dig ud af døren med en tyr.
Da svarede Kirsten Poulsdatter og sagde til Maren Nielskone: Der for skal du få en djævels færd. Og lidet derefter, mellem jul og kyndelmisse, gik Maren Nielskone ud en søndag aften, sund og karsk,

efter noget trøv til hendes ild, og da faldt nogle tørv på hende og slog hende, så hun levede ikke længere, end de bar hende derfra og i hendes eget hus."

Den omtalte Maren Nielskone er Niels Rasch' kone, der altså tidligt dør fra en stor børneflokk. Niels gifter sig derefter med Bodil, som vi kun kender som Nielskone. Det er dog ikke uden problemer at gifte sig igen. En svigersøn, Niels Nielsen Giedberg borger i Varde stævner den 26. januar 1622 Niels Rasch for 20 dlr., som er hans kone, Anne Nielsdatters mødrene arv. Han finder det rimeligt at arven bliver udbetalt, mens Rasch hævder, at han som fader og rette værge har ret til at beholde disse penge. Tinget er ikke enig med ham; han bliver dømt til at udbetale dem.

Mads er i den tids "menighedsråd". I 1626 skal sognet have ny præst, og Mads og tre andre (bl.a. hans svigerfar) er med til at kalde ham. Deres segl ses på kaldsbrevet, og som den eneste har Mads også forsynet det med sin egenhændige underskrift.

1600-erne er urolige, præget af krige med især svenskerne. I januar 1644 trænger general Lennart Torstensson fra hertugdømmerne Slesvig-Holsten op i Jylland og besætter i løbet af kort tid hele landsdelen. Mens han venter på at den svenske flåde skal nå frem og hjælpe ham videre til øerne, huserer tropperne i Jylland. To svenske ryttere, som ligger i Varde, møder op hos Niels Rasch, som man kan læse i V. Horne herreds tingbog den 19. september 1646:

"Thomis Hansen i Strudvad og Peder Rasch i Hieboe vidnede med oprakte fingre og ed, at de nærværende hos var ved en 14 dages tid for Sct. Hansdag midsommer 1644 og da så, at der kom to af svenskens ryttere, som lå i Varde, op til Bandsbjerg, og da med vold og magt tog en sort gilding hos Niels Rasch i forne Bandsbjerg, imod hans vilje og minde; og gav ham da ingen betaling for den. Og samme tid drog forne ryttere fra Bandsbjerg med alle de heste og hopper de havde med sig, såvel som forne sorte gilding, som de tog fra forne Niels Rasch.

Ydermere vidnede forne Thomis Hansen og Peder Rasch, at de den næste fredag for Vor Fruedag sidst forleden da så de, at forne sorte gilding kom selv ene drivende hjem i forne Niels Rasches gård.

Hjemlede Christen Nielsen i Bandsbjerg og Christen Christensen tjenende i Strudvad med oprakte fingre og ed, at de i dag 8 dage gav Oluf Nielsen borger udi Varde og Tomis Jensen der sammesteds, varsel for Jens Nielsen Borgmesters dør, for dette vidne forne Niels Rasch i dag her til forne ting agtede at tage beskrevet.

Mads Nielsen på sin faders vegne tog vidne."

Ugen efter bliver det afklaret at hesten blev brugt til ægt (fæstebøndernes pligtkørsel med hest og vogn):

"Jacob Hansen i Janderup vidnede med oprakte fingre og ed, at den tid han var heden med svenskens folk år 1644 i den lange ægt, da blev der en hest taget fra Niels Rasch i Bandsbjerg, og en fra Mads Pedersen i Nørhebo, som heden var i forne ægt for en vogn for deres fælles lægdsgårde, og da samme tid havde Mads Pedersen i Nørhebo en hest heden i forne ægt for samme vogn.

Udi lige måde vidnede Jørgen Christensen i Nørhebo, at det var ham vitterligt udi sandhed, at forne Mads Pedersens hest var heden i forne ægt for forne vogn for deres fælles lægdsgårde; og da den kom hjem igen var den fordærvet, og døde en otte dages tid derefter."

Niels' kone nr. 2, Bodil (eller Bould, som det hedder på egnen), dør i august 1654, og så skal der skiftes. "Først kvæg og køret er udi gården: En lille grå gilding for 19 sdl., en lille grå plag for 11 sdl., en sort gl. anget hoppe 11 sdl., en gl. brun hoppe for 9 sdl., en gråsort ko for 10 dlr., nok en gråsort for 9 dlr., en sorthoved ko for 6 dlr., en gl. rød ko 5 sdl., en sortstjernet stud for 12 1/2 dlr., en sortkoldet stud 11 1/2 dlr., en gråkoldet kvie 3 1/2 dlr., en kviekalv for 2 dlr. 1 mk., en galtsvin for 1 1/2 dlr. 1 mk., en sosvin for 1 1/2 dlr. 1 mk., otte gl. får stk. sat for 2 1/2 mk. er 5 dlr., 2 lam for 3 mk., 5 g s 14 sk. er 1 dlr. 6 sk. Vognredskab: En vogn med sin tilbehøring, leier, hammel, kabel, puder og tømme for 4 dlr., nok en vogn med hauffer, hammel, puder, kabel og tømme og sin behøring for 2 dlr., en bagplov med jernhjul, stel, drette og al sin behøring og en harve 3 dlr., fire møjffæl 2 mk., et par plovhammel 1 2 sk." osv. I salshuset finder man de uundværlige redskaber: kærne, øltønder, spande, brændevinskedel (beskrives som ubrugelig og bråden) og en gruekedel. Desuden fade, krus og tallerkener. Møbler har det været sparsomt med; der opregnes et par borde og tre stole, foruden senge. I laden er der avlen, rug, byg, hvede og i pæne mængder. Ialt vurderes boet til 281 dlr. 2 mk. 8 sk., men herfra skal trækkes en del gæld - det ser bl.a. ud til at børnene fra første ægteskab ikke i alle tilfælde har fået udbetalt deres mødrene arv. En tjenestdreng har hele 6 dlr. af sin løn til gode, og til begravelsen er udlagt sølle 2 mk. Rytteren på gården skal have løn (1 mk.) og "kong. majsts. skat" udgør 7 mk. 2 sk. Når alt er gjort op, er der 96 sdl. 10 sk. tilbage til deling mellem Niels og hans børn af andet ægteskab, heraf

får far halvdelen, og resten deles mellem børnene, så sønnen Christen får 32 sdl. 3 sk. og datteren Anne må tage til takke med 16 sdl. 2 sk. Dog får hun uden for skifte bevilget sin mors klæder og kiste, mens "derimod skal Niels Rasch selv beholde hans "liffschorne" klæder, hans seng og en ark uden skifte"

Kilde: Katrine Tobiasen. Han blev gift med (1) **Maren Bertelsdatter**, d. jan 1612 ? i "Bandsbjerg" i Janderup sogn. Han blev gift med (2) **Bodil** ....., begravet 20 aug 1654 i Janderup.

Barn af Maren Bertelsdatter:

3.
  - i. **Madz Nielsøn Rask** f. ca 1586.
  - ii. **Anne Nielsdatter Rask**. Niels Nielsen Giedberg borger i Varde stævner den 26. januar 1622 Niels Rasch for 20 dlr., som er hans kone, Anne Nielsdatters mødrene arv. Han finder det rimeligt at arven bliver udbetalt, mens Rasch hævder, at han som fader og rette væрге har ret til at beholde disse penge. Tinget er ikke enig med ham; han bliver dømt til at udbetale dem. Hun blev gift med **Niels Nielsen Giedberg**.

Barn af Bodil .....

4.
  - iii. **Christen Nielsen Rask**.
  - iv. **Anne Nielsdatter Rask**, f. ca 1625-30 i Bandsbjerg, Janderup sogn, begravet 12 mar 1661 i Janderup. De slår sig ned på Bandsbjerg. Hendes mand Eske begravnes 9.nov.1660; den 2.jan.1661 døbes hendes nyfødte barn Eske, som straks derefter dør, og den 12.marts begravnes så hun selv. Hun blev gift med **Eske Bertilsen**, gift 15 jun 1655 i Janderup kirke, begravet 9 nov 1660 i Janderup.

Tredje Generation

3. **Madz Nielsøn Rask**, f. ca 1586 i "Bandsbjerg" i Janderup sogn, begravet ?? aug 1655 i Janderup. Fæstede faderens halvgård i "Bandsbjerg" i Janderup sogn. Han var i 45 år Kgl.Majestæts Delefoged (dvs offentlig ansat person, der på lensmandens vegne i 15-1600-tallet varetog kronens interesser på tinge og førte tilsyn med kronens bønder) i Vester Herred.

Han har meget tænkeligt også en søn Simon "Bandsbjerg", hvis søn Peder døbes i Janderup kirke 15.jan.1668. Ved denne dåb er blandt fadderne halvbroderen Christen (søn af faderens 2.ægteskab med Bodil ...) (nævnes også som fadder ved dåbshandl. i 1680 og 1681) og sønnen Jens Rask (født 1638). - Det er sands. ham (Simon), som vies 26.febr 1665 i Janderup kirke: "Dom.Oculi 26 Febr. Viet Samen Simon Madsen och Maren Pedersdt".

En Gregers Rask er fadder ved en dåb i 1659. Det er sikkert den Gregers Madsen af Hillerslev, som begravnes 4.juli 1662 i Janderup.

Han har måske en bror Jørgen : "1638, Den 15 Jan. døbis Jørgen Raskis Datter i Hillersl. Ellen (?)". Jørgen Rask begravnes 7.juni 1657 i Janderup : "7.Jun. Dom 2 TRIN Begravuis Jørgen Rask i Hillerslef Kong.May.Tingschri fuer til Vesterherrit oc Kierregaards Birck". Det er måske hans hustru, som begravnes? 22.aug.1649 (hvor det halve af siden mangler, men datoen og "...gen Raskis aft" kan læses tydeligt, og afsnittes størrelse kunne tyde på en begravelse.

Han har måske også en bror Hans Rask, som bliver gift med enken i Grydvad mølle (mølleren Mattis Christensen begr. 24.nov.1648) i okt-nov. 1649

(halvdelen af siden i kirkebogen mangler, og derefter mangler opt. til 1654).Den 15.juli døbes Hans Rask's datter i Grydvad mølle - Ellen. Hans Rask i Grydvad mølle får døbt en søn Niels i juni 1657,der dog begravnes i juli.

- Vi ved ikke hvornår Mads er født, og i 1661 nævnes hans kone som "Dorothe Sal. Madz Bandsbjerg's".

Mads er fæster på Bandsbjerg, der hører under Ribe Domkapitel . I 1669 er gårdens skyld og landgilde 2 ørte rug (10 skæpper , 1 skæppe=17.39 liter), 2 ørte byg (12 skæpper) og 1/2 tønde smør. Fra i hvert fald 1664 er den udlagt til ryttergods.

Mads' gård har været stor, han har måske været enefæster på Bandsbjerg. Besætningen, som den fremgår af skiftet fra 20. marts 1665, er ganske imponerende: 1 rødblisset gilding, 16 dlr., 1 brun unghoppe, 24 dlr., 1 gl. rød hoppe, 8 dlr., 1 lille brun plag , 7 dlr., 1 brun hesteføl, 6 dlr., 1 gl.

sorthoved ko, 8 dlr., 1 sorthoved ko, 9 dlr., nok 1 lille sorthoved ko, 8 1/2 dlr., 1 gråhoved ko med kalv, 9 dlr., 1 rd stud, 10 dlr., 1 lille sort stud, 6 dlr., 1 lille blakhjelmet studekalv, 5 dlr., 1 sorthoved ko, 6 dlr., 1 gråstjernet ko, 5 dlr., 1 lille sorthoved ko 4 1/2 dlr., 1 lille sorthoved ko 4 dlr., 4 får og 1 ronvædder, 5 dlr., 3 lam 7 1/2 mk., 1 grå galtsvin, 2 dlr. 1 mk., 1 hvid kalv, 2 dlr., 2 grise den ene 3 mk., den anden 3 1/2 mk. Der er to vogne og plov, og de sædvanlige mindre redskaber.

Bryggerudstyret har været i orden med bl.a. en kobberkedel, vurderet til 3 dlr. Møblementet i storstuen har bestået i et bord og en bænk, et skab og et par kister, og i køkkenet har der været flere kopper og fade i tin. Efter at boet er gjort op og gælden og tienden fratrukket er der 203 dlr. 3 mk. 8 sk til deling mellem de seks børn, og det er slet ikke ringe. Simon og Niels den ældre, der har overtaget fæstet af gården, må love, at hans søskende Jens, Niels den yngre, Anne og Karen skal "have deres fri husværelse i forne halvgård, og alle til ild og varme med mig selv imedens de er enlige og ugifte, skikker dem ærlig og vel. Hvad Karen Madsdatter sig belanger, som er i hendes 10. år, da har Simon Madsen hendes gods, efter lodseddels indhold, til sig taget, som er 40 sdr., og dertil lovet at svare hendes rette værge, skadesløs, og lovet at føde og klæde hende til hun bliver 15 år gl. med årlig og hæderlig føde og klæder, så og holde hende lære, og udi skole at lære og læse prent vel, som forsvarligt kan være.

Simon døde siden under krigen i Wismar. Det har formentlig været under besættelsen af byen i svensk Forpommern, i december 1673.

Kilde: Katrine Tobiasen. (fra

<http://familytreemaker.genealogy.com/users/e/l/g/Vagn-Elgaard/WEBSITE-0001/UHP-0996.html>).

Han blev gift med **Dorothe Simensdatter**, gift ca 1625-30 i Janderup, f. ca 1605-10 i Jegumgård, Janderup sogn, (datter af Simen Hansen og Ane .....) d. marts 1665 i Bandsbjerg, Janderup sogn.

Børn:

5. i. **Simon Madzsen Rask** f. 1630-35 ?.
  6. ii. **Niels Madzson (Rask) d.æ.** f. ca 1630-35.
  - iii. **Kirstine Madsdatter**, d. i Hillerslev, begravet 23 aug 1657 i Janderup.
  - iv. **Søren Madtzen Rask**, f. i Hillerslev, døbt 26 aug 1637 i Janderup kirke, begravet 25 aug 1638 i Janderup.
  - v. **Jens Madzsen Rask**, f. i Bandsbjerg, Janderup sogn, døbt 22 aug 1638 i Janderup kirke. Det er måske ham, som også kaldes Jens Bandsbjerg i kirkebogen ?!
  - vi. **Søren Madtzen Rask**, f. i Hillerslev, døbt 1 jan 1639 i Janderup kirke, d. før 1665.
  - vii. **Niels Madzsen (Rask) d.y.**, f. 1640-50 ? i Bandsbjerg, Janderup sogn. Det er måske ham, der bliver gift 30.januar 1664 i Janderup: "Den 30 Janv: Viet samen I Jandrup Kirche Niels Madsen och Voldborig Nielsdatter". Og så er det nok ham, som slår sig ned i Grydvad mølle, idet "d.14 Sept (1664) døbtis Niels Madsens barn aff Grydvad Mølle med naffn Karen" (begr.24.okt). I august 1666 får han igen døbt en datter Karen. - Maj (dato mgl) 1669 døbes "Niels Møller"s datter Maren, som sandsynligvis er samme barn, der begravnes 27.maj: "begravfvet Niels Bandsb. datter Maren". Han blev gift med **Voldborig Nielsdatter ?**, gift 30 jan 1664 i Janderup kirke.
  - viii. **Anne Madzdatter**, f. 1649-54 ? i Bandsbjerg, Janderup sogn (ingen KB-optegn.).
  - ix. **Karen Madzdatter**, f. i Bandsbjerg, Janderup sogn, døbt 24 maj 1655 i Janderup kirke.
4. **Christen Niels Rask**. Han blev gift med ..... **ukendt** ....., gift før dec 1666.
- Børn:*
- i. **Karen ? Christensdatter Rask**, døbt 9 dec 1666 i Janderup kirke.

Fjerde Generation

5. **Simon Madzsen Rask**, f. 1630-35 ? i Bandsbjerg, Janderup sogn, d. dec 1673 i Wismar, Pommern. Fra kasseregnskab for 1.jyske nationale regiment 1677-78 (filmrulle M44493): V.Horne herred,Bandsbjerg: Simon Madsens enke. Denne mand haver continuerlig været rytter, og blev for Vismar (dræbt). Kvinden er forarmet. Han blev gift med **Maren Pedersdatter**, gift 15 jan 1665 i Janderup kirke, f. ca 1630, d. i Bandsbjerg, begravet 22 aug 1728 i Janderup.

Børn:

- i. **Peder Simonsen Rask**, døbt 15 jan 1668 i Janderup kirke.
  - ii. **Elle Simonsdatter (Rask)**, f. sands 1670-72 i Bandsbjerg, Janderup sogn (KB-opt. mangler).
6. **Niels Madzson (Rask) d.æ.**, f. ca 1630-35 i Bandsbjerg, d. 10 maj 1705 ?? i Bandsbjerg, Janderup sogn, begravet 8 feb 1705 ?! i Janderup. Niels nævnes i 1664, 1681, 1686 og 1688, som fæster på den ene halvgård af ryttergården Bandsbjerg. Den anden halvgård fæstes af Backen Jensen. I matriklen 1664 hedder det om Bandsbjerg: Udlagt til rytteri under ritmester Devitz kompagni, fæstere er Dorte salig Matz Nielsens og Niels Matzen, hartkorn 11 tdr. 4 skpr. , betaler 2 rte rug, 2 rte byg, 1/2 tønne smør. I matriklen 16 81 kan man læse at ryttergodset er udlagt fra Riber Domkapitel , og nu nævnes også Bachen Jensen som fæster.
- I 1686 er der syn på ryttergårdene. Om Bandsbjerg hedder det: Tilsammen hartkorn 11-4-0-0 (7-0-0-0). Niels Madsen: Kan så 4 td. rug, 1 1/2 td. byg, 2 skp. boghvede . Avl befundet: 16 trv. rug " 2 1/2 skp. , 10 trv. byg " 3 skp. , 10 læs hø. Har 2 bæster, 3 køer, 1 kalv, 5 får, 2 bistokke. Bygninger: stuehus 9 fag, ladehus 7 fag, hølade 7 fag, stald og fæhus 8 fag. Mangler 4 bjælker, 8 spær. 1685 bekommet lånekorn, som i år, formedelst kornets ringhed, ej kan betales 10 skp. rug , 1 td. byg, 10 skp. havre. Bruget temmelig, manden nogenledes.
- Bandsbjerg er en ryttergård, dvs. fæsteren skal til at forsørge en rytter og hans hest. I de hårde tider i slutningen af 1600- tallet, hvor der er megen armod og misvækst, og man knapt nok er kommet sig oven på svenskekrigene, kan det være en stor belastning. Der har nok været mange bryderier, og hvor meget rytterne med rimelighed kunne kræve, og der er ligefrem lavet en forordning for, hvordan man kunne måle sig frem til den rigtige størrelse på et læs hø!
- Trods de dårlige tider kræver hæren, hvad den har ret til, og den har midler til at straffe, hvis bønderne ikke efterkommer kravene. Den 26. juli 1687 kan man læse i regimentsskriverens regnskab: "Opsat en pæl i Hillerslev, Janderup sogn, til at straffe ulydige rytterbønder ved." Den kostede med træ, jernlænker og at opsætte 1 rdl. 1 mark. 1683 er datteren Karen, der senere bliver gift med Christen Christensen Broeng, noteret som hjemmeboende, fra '84 og frem er det mest Anna, som hjælper til, og til sidst, i '96 -97 bor både Anna, som i '97 flytter til Jegumgård med sin mand, nabosønnen Niels Bachensen, og Dorethe på gården. Den 3. august 1698 oplader Niels "formedelst svagheds skyld godvillig " sin halve part af Bandsbjerggård til datteren Dorethe og hendes mand Christen Eskesen. Kilde: Holger Hertzum-Larsen, Niels Pedersen og Ingeborg Christensdatter i Janderup, Lemvig, 1989, s. 18.
- Syn på ryttergods 1686. Ved Holger Hertzum-Larsen. Lemvig, 1985. s. 104.
- . Han blev gift med **Anne Nielsdatter**, gift sept-okt 1662 i Janderup kirke. **Anne**: Niels nævnes i 1664, 1681, 1686 og 1688, som fæster på den ene halvgård af ryttergården Bandsbjerg. Den anden halvgård fæstes af Backen Jensen. I matriklen 1664 hedder det om Bandsbjerg: Udlagt til rytteri under ritmester Devitz kompagni, fæstere er Dorte salig Matz Nielsens og Niels Matzen, hartkorn 11 tdr. 4 skpr. , betaler 2 rte rug, 2 rte byg, 1/2 tønne smør. I matriklen 16 81 kan man læse at ryttergodset er udlagt fra Riber Domkapitel , og nu nævnes også Bachen Jensen som fæster.
- I 1686 er der syn på ryttergårdene. Om Bandsbjerg hedder det: Tilsammen hartkorn 11-4-0-0 (7-0-0-0). Niels Madsen: Kan så 4 td. rug, 1 1/2 td. byg, 2 skp. boghvede . Avl befundet: 16 trv. rug " 2 1/2 skp. , 10 trv. byg " 3 skp. , 10 læs hø. Har 2 bæster, 3 køer, 1 kalv, 5 får, 2 bistokke. Bygninger: stuehus 9 fag, ladehus 7 fag, hølade 7 fag, stald og fæhus 8 fag. Mangler 4 bjælker, 8 spær. 1685 bekommet lånekorn, som i år, formedelst kornets ringhed, ej kan betales 10 skp. rug , 1 td. byg, 10 skp. havre. Bruget temmelig, manden nogenledes.
- Bandsbjerg er en ryttergård, dvs. fæsteren skal til at forsørge en rytter og hans hest. I de hårde tider i slutningen af 1600- tallet, hvor der er megen armod og misvækst, og man knapt nok er kommet sig oven på svenskekrigene, kan det være en stor belastning. Der har nok været mange bryderier, og hvor meget rytterne med rimelighed kunne kræve, og der er ligefrem lavet en forordning for, hvordan man kunne måle sig frem til den rigtige størrelse på et læs hø!
- Trods de dårlige tider kræver hæren, hvad den har ret til, og den har midler til at straffe, hvis bønderne ikke efterkommer kravene. Den 26. juli 1687 kan man læse i regimentsskriverens regnskab: "Opsat en pæl i Hillerslev, Janderup sogn, til at straffe ulydige rytterbønder ved." Den kostede med træ, jernlænker og at opsætte 1 rdl. 1 mark. 1683 er datteren Karen, der senere bliver gift med Christen Christensen Broeng, noteret som hjemmeboende, fra '84 og frem er det mest Anna, som hjælper til, og

til sidst, i '96 -97 bor både Anna, som i '97 flytter til Jegumgård med sin mand, nabosønnen Niels Bachensen, og Dorethe på gården. Den 3. august 1698 oplader Niels "formedelst svagheds skyld godvillig" sin halve part af Bandsbjerggård til datteren Dorethe og hendes mand Christen Eskesen. Kilde: Holger Hertzum-Larsen, Niels Pedersen og Ingeborg Christenssdatter i Janderup, Lemvig, 1989, s. 18.

Syn på ryttergods 1686. Ved Holger Hertzum-Larsen. Lemvig, 1985. s. 104.

Børn:

7. i. **Karen Nielsdatter**.
8. ii. **Anne Nielsdatter** f. 1668.
- iii. **Dorothe Nielsdatter**, f. ca 1672 i Bandsbjerg, d. i Bandsbjerg, begravet 7 feb 1744 i Janderup. Hun blev gift med **Christen Eschesson**, gift 21 nov 1697 i Janderup kirke, f. ca 1670, d. ca 1720.

Femte Generation

7. **Karen Nielsdatter**, f. i "Bandsberig", Janderup sogn, døbt 16 aug 1663 i Janderup kirke, d. i "Broenggaard", Aal sogn, begravet 30 nov 1749 i Aal. Hendes vielse er ikke indført i kirkebogen, men pga. en sølvkande med mærket "med Nafn CCSB-KND 1693", må man med meget stor sikkerhed sige, at kanden stammer fra hendes bryllup. Hun blev gift med **Christen Christensen Broeng**, gift 1693 i Janderup kirke (sands.), f. ca 1660-70 ? i Broenggård, (søn af Christen Christenssøn Broeng (senior) og ukendt navn .....) d. ca 1719 i Broenggård, Aal sogn. **Christen**: Han kaldes ofte for Christen Christenssøn Junior. Siden 1693 var han medfæster af den halve "Broenggaard" i Aal sogn. Deres vielse er ikke indført i kirkebogen, men pga. en sølvkande med mærket "med Nafn CCSB-KND 1693", må man med meget stor sikkerhed sige, at kanden stammer fra deres bryllup. Datteren Maren, som døbes i 1700, er det 4. barn, er ingen af de 3 tidligere er indført i kirkebogen, som dog magler optegnelser fra 23.6.1694 til 14.3.1697. I "Proprietariernes lordebog 1718" (Rigsarkivet) side 64 ses, at gården da hørte under "Lydumgaard". Både tidligere og efter hørte den under Hesselmed. Tilsyneladende er han død i gården før 1720.

Børn:

- i. **Kirsten Christensdatter**, f. ca 1694-95? i Broeng (jvf.biografi), d. i Skødstrup, begravet 20 mar 1729 i Aal kgd. Hun kan måske være datter af Christen Christensen Broeng (jun.) (ane 1312), som bliver gift ca 1693, men hvis første registrerede barn er det 4. barn i 1700. Hun har sandsynligvis født et dødfødt/svagfødt barn i febr/marts 1715, idet hun introduceres i kirken 7.april, uden at barnet er blevet døbt. De bor da stadig i Broeng. Hun blev gift med **Povel Clausen**, gift dec.1714 i Aal kirke, f. i Brich v. Børsrose, (søn af Claus Christensen (Brich) og Karen Madsdatter) døbt 10 aug 1692 i Aal kirke, d. i Skødstrup, Aal sogn, begravet 12 apr 1754 i Aal. **Povel**: Han var først gift med Kirsten Christensdatter, der bærer svogeren Mads' første søn til dåben i Oxby kirke 4.marts 1725. Den første hustru begravnes 20.marts 1729 (Dom.Oculi), men hendes navn eller alder nævnes ikke. I det første ægteskab døbes døtrene Karen (12.juli 1724), Maren (8.dec.1726, begr Dom.Reminisc.1747) og Karen (24.okt.1728, begr.ult.1728). Sønnen Claus (døbt 6.sept.1722), som tjener på 2.år i Janderup sogn, konfirmeres i Janderup kirke 1741. Et skifte findes i Hesselmed Godsarkiv, 5.maj 1729, folie 30b. Da han selv dør i 1754, findes et skifte i Hesselmed Godsarkiv, 27.maj 1754, folie 392b.
- ii. **Maren Christensdatter**, f. 26 okt 1700 i Broeng, Aal sogn, døbt 31 okt 1700 i Aal kirke.
- iii. **Hans Christensen**, f. 1703-04 i "Nørre Broenggaard", Aal sogn, d. ?? mar 1770 i "Sønder Broenggaard", Aal sogn, begravet 1 apr 1770 i Aal. Den 30.12.1729 fik han fæstebrev på den halve gård i Broeng, som Byrge Hendrichsøn i stor armod måtte forlade. Gården hørte under Hesselmed og havde efter 1688-matriklen et hartkorn på 4-3-0-1½. Han har måske en bror Mogens Christensen i Broeng (#2239) (gift med Maren

Sørensdatter), som bliver begravet 16. april 1754 sammen med sin hustru (ingen aldersang.) De er begge adsk. gange blandt fadderne hans børns dåb. Han blev gift med **Mette Nielsdatter**, gift 5 feb 1730 i Oksby kirke, f. i Mosevrå, Oksby sogn, (datter af Niels Sørensen og Anne Bachensdatter) døbt 4 jun 1710 i Oksby kirke, d. i "Sønder Broenggaard", Aal sogn, begravet 24 dec 1769 i Aal. **Mette**: Hun arver i 1753 efter sin farfars søsters datter, Mette Bertelsdatter i Ho, knap 40 Rd.

- iv. **Mogens (Mouritz) Christensen**, f. 1702-12 ? i Broeng ? (se biografi), d. i Broeng, begravet 16 apr 1754 i Aal. Fæster af den halve Broenggaard. Hans fornavn er i KB enten Mogens eller Mouritz. En sådan ses ikke døbt i Aal sogn i eksisterende optegnelser. Ej heller i Ho / Oksby sogne. Men han kan være født og døbt i perioden 1702-10, hvor der ikke er optegnelser i kirkebogen, og så er det sandsynligt, at hans forældre er Christen Christensen og Karen Nielsdatter i Broeng, der får deres 4. barn Maren døbt i 1700.

Da begge forældrene i 1754 dør samtidig fra 3 små børn fra 0-5 år, overtager Niels Sørensen Broeng (#1808) og hans kone fæstet af den halve Nr. Broenggaard og forpligter sig samtidig til at forsørge de 3 forældreløse børn til deres 18. år. Desuden skal de sørge for børnenes mormor, som er på aftægt på gården. Der er et skifte efter dem i Hesselmeds skifteprotokol folio 387b fra 27. april 1754. Han blev gift med **Maren Sørensdatter**, gift 17 okt 1748 i Aal kirke, f. i Skødstrup, Aal sogn, (datter af Søren Bundesen og Maren Nielsdatter (Jegum)) døbt 23 maj 1728 i Aal kirke, d. i Broeng, begravet 16 apr 1754 i Aal. **Maren**: Ved skiftet efter forældrene i april 1754 er der 3 sønner, hvoraf kun 2 (Søren og Christen) er indført i KB.

8. **Anne Nielsdatter**, f. 1668 i "Bandsberg" i Janderup sogn, d. i "Jegumgård", Janderup sogn, begravet 21 apr 1743 i Janderup. Efter sin første mands** død i 1706 bliver hun gift i Janderup kirke

8.5.1707 ****med Peder Nielsson Borck, der dør i Jegumgård i 1724, 54 år gl.

** det kan tænkes, at hun før ham har været gift med en Christen ....., idet den første søn i ægteskabet med Niels Backensson kommer til at hedde Christen !!

**** fra dette bryllup stammer den sølvkande med inskriptionen : "PNSB - ANDI 1707", som er i boet efter Søren Bundesen i Broeng i 1740.

Hun overtog fæstet af halvgården efter sin mands død i 1724, og da datteren (med PNB) Mette i okt 1726 gifter sig med Jens Christensen, overtager JC året efter fæstet af halvgården. Den anden halvpart af Jegumgård har på det tidspunkt Boj Nielsen. I Hesselmeds Jordebog 1725 står der:

"Jegum Gaard
Sal: Peder Nielsens Enche .....? 1727 Jens Christensen (tilføjet senere, OW bem.) og Boj Nielsen (hartkorn:) 5-3-0-2 Aarlig Landgilde 4 Mk , Sex Tønder 2 Skip=Rug Nyder desuden Vores

.....(Kloff?) (kløver??) og Hiuaq? (hø??) af Boelets golde? Jorde."

Ved skiftet efter datteren Marens mands død (Søren Bundesson) i jan. 1740 er der en sølvkande vurderet til 2 Rdl "med Nafn PNSB-ANDI 1707", som refererer til ægteskabet med Peder Nielsson Borck (se Søren Bundesson). Hun blev gift med (1) **Niels Backensson**, gift 10 okt 1697 i Janderup kirke, f. sands 1670-74 i "Bandsbjerg" i Janderup sogn (KB-opt. mangler), (søn af Backen Jenssøn og Maren Pedersdatter) d. i Jegumgård, begravet 22 mar 1706 i Janderup. **Niels**: Han må være søn af et tidligere ægteskab, idet faderen først bliver gift med Maren Pedersdatter i 1678. Måske er hans mor den "Maren Backens aff Tarp", som begravnes 11. januar 1677 i Janderup. Også broderen Mads (f. ca 1672) må være fra dette ægteskab.

Han var fæster af den halve "Jegumgaard" i Janderup. (Gården hedder i 1984 "Egelund").

Han var først gift med Karen Tommisdatter (5.3.1693 i Janderup kirke), som dør i "Jegumgård" og begravnes i Janderup 9.9.1696. Hun blev gift med (2) **Peder Nielsen (Borck)**, gift 8 maj 1707 i Janderup kirke, f. ca 1672 i Bork ? (ingen KB), d. 2 aug 1724 i Jegumgård, begravet 6 aug 1724 i Janderup. **Peder**: Det er sikkert denne "Peder Borck paa Hisselmed", som er fadder i 1701 i Aal kirke ved Franz Møllers barns dåb + en anden dåb samme år.

Fra deres bryllup stammer den sølvkande med inskriptionen : "PNSB - ANDI 1707", som er i boet efter Søren Bundesen i Broeng i 1740.

Barn af Niels Backenssøn:

- i. **Christen Nielsen Jegum**, f. i "Jegumgaard", Janderup sogn, døbt 26 jun 1698 i Janderup kirke, d. i Borre, Aal sogn, begravet 25 apr 1763 i Aal sogn. Han var fæster af en halvgård i Borre i Aal sogn, som tilhørte Hesselmed gods. Den 10. okt. 1758 afstår han fæstet til Jens Madsen af Billum mod, at denne gifter sig med datteren Petronelle (døbt Pernille) og "giiver dem fornøden Ophold med Føde og Klæder saalænge de lewer, og efter deres Død lader dem Sømmelig og Christelig Begrawe". Han blev gift med **Karen Terchelsdatter**, gift 8 dec 1720 i Oksby kirke, f. 1693 i "weiers" i Oksby sogn, (datter af Terchel Knudsen og Mette Nielsdatter) d. i Borre, Aal sogn, begravet 28 feb 1778 i Aal sogn. **Karen**: Hun har sands. først været gift med Mads Nielsen fra Oksby, jvf flg fra KB:
1711, d.1. Martii Dom. Reminiscere bleve efter foregaaende Trolovelse, som stod i Terkel Knudsens Huus i Vejers d.29. Jan. 1711 ægteviiede i Oksby Kirke Mads Nielsen af Oksby og Karen Terkelsdatter aff Vejers.
- ii. **Bachen Nielsen**, f. i Jegumgård, døbt 19 mar 1702 i Janderup kirke, begravet 24 feb 1771 i Oksby. Han blev gift med **Maren Terchelsdatter**, gift 14 dec 1727 i Oksby kirke, f. 1699 i Nørre Vejers, (datter af Terchel Knudsen og Mette Nielsdatter) begravet 27 jan 1765 i Oksby.
- iii. **Karen Nielsdatter**, f. i Jegumgård, døbt 19 mar 1702 i Janderup kirke, d. i Janderup, begravet 17 apr 1776 i Janderup. Hun blev gift med **Peder Nielsen**, gift 15 sep 1720 i Janderup kirke, f. ca 1695, begravet 4 okt 1778 i Janderup.
- iv. **Maren Nielsdatter (Jegum)**, f. i "Jegumgård" i Janderup sogn, døbt 11 okt 1703 i Janderup kirke, d. i "Nørre Broenggaard" i Aal sogn, begravet 4 maj 1783 i Aal. Maren fører gården videre efter sin mands død. "Imidlertid hun ogsaa, som en Retskaffen Christen Moder Lover og herved sig bepligter at holde og opdrage sine børn, med Føde og Klæder samt ___ og Lære, som hun for Gud og frigheden vil være ansvarlig uden Ringste afgang." Af børnene påregnes det, at "de og ved alder saa tiltagelse vorder hende hørrig og Lydig som børn deris forældre pligtig og skyldig er." Hvis enken skulle finde på at gifte sig igen, "da forlanger formynderne børnenis tilfaldende arfvemidler, efter deris Sahl. Fader som for samtlig børn er 32 rdl. 4 m k. 6 sk.; eller i dets mangel fornilig forsichring derfor."
Enken finder ingen ny ægtefælle. Men efter tolv år er den ældste datter Maren blevet gift med Mogens Christensen, og de to overtager fæstet, og Maren kommer på aftægt. De dør desværre allerede efter 3 år, og nu bliver det sønnen Niels og svigerdatteren Johanne Marie, der tager over. Aftægtskonen følger selvfølgelig med. Den gamle "Oldemor" overlever også dem, endda med hele 13 år.
Kilde: Katrine Tobiasen. Hun blev gift med **Søren Bundesen**, gift 25 jan 1723 i Janderup kirke, f. 1694-96 i Skødstrup v. Oksbøl i Aal sogn, (søn af Bunde Sørensen og Kirsten Christensdatter) d. i "Nørre Broenggaard", Aal sogn, begravet 1 jan 1740 i Aal. **Søren**: Han var først gift med (10. dec. 1719) Marie Christensdatter, som døde ca 1721-22 (måske i barselsseng ?), men hendes begravelse er ikke indført i kirkebogen. Han var fæster af Nørre Broenggaard efter sine svigerforældre, Christen Christensen og Karen Nielsdatter.
Han gifter sig så 25.1.1723 med MNJ.
Der findes et skifte dat. 27. jan. 1740 i "Ane- og efterslægtstavle efter J. Bloch Jørgensen & N.P. Jensen" (1984) s. 32-36. Hesselmed Gods Skifteprotokol 1725-1758, pag 144a-149b. - Heri står om gården (i relation til tiltrængte udgifter til rep.): "Såls Huuset bestaar af 17 Fag til Reparation paa Tømmer og Tag 6 Rdl og 5 Mk Lade huuset befandtes udi temmelig goed stand dog paa taget brøstfældig 9 traver tag (1 Rdl til rep.) Øster Huusets 3 Fag fattes paa latter og tag til Reparation (2 Rdl) Wester Huusets 9 Fag fattes paa reparation (2 Rdl)."
Søren overtager fæstet af Nørre Broenggaard efter sin første svigerfar, Christen Christensen Broeng, søn af den Christen Christensen Broeng, der, efter en sammensværgelse om at tage livet af den forhadte herremand Jørgen Bramming på Lydumgård, ender sine dage som straffefange på Bremerholm; gården hører under Hesselmed og er på hartkorn 4 td. 3 fj. 1 1/2 alb. Hoveriet består i "en Dags Slet og

gjøder og plyer for en fjerde part gaard om for aaret". Hans kone er Maren Christensdatter, der dør allerede efter omkring tre års ægteskab. Herefter gifter han sig med Maren Nielsdatter Jegum.

Søren dør ret tidligt, skiftet efter ham viser at han foruden enken efterlader sig seks umyndige børn: Christen på 17, Niels 14, Bunde 4 år og døtrene Maren 12 år, Kirsten 7 år og Anna, der er bare 10 uger, og til stede er desuden "Enkens Broder Christen Nielsen af Borre som hindes andtagne Laugværge, og som formynder for dend eene Søn Niels Sørensen og dend eene datter Anna Sørensdatter. Hans Nielsen af Schiødstrup indsat værge og formynder for den yngste Søn Bunde Sørensen og dend ene datter Kirsten Sørensdatter. Hans Christensen af Broeng indsat værge og formynder for dend ældste Søn Christen Sørensen, og dend Elste datter Maren Sørensdatter. Og Endelig var overværende ved denne skifteforretning børnenes Oldefader (gl. betegnelse for bedsterfar) Bunde Sørensen af Schiødstrup som formedelst høie alderdom iche kand besværges med nogen formynderskab, Skiondt hand iche efter loven kunde sig undskylde".

Indboet har stort set bestået af det forventelige: I dagligstuen har der stået bord med egefod og blad, et par træstole med læderovertræk og et par stole med halmsæde og en taburet. Ikke alle har kunnet sidde ned ved bordet, men det var også almindeligt at kvinderne stod op under spisningen! Der har været en messing lysesstage og en jern ditto og et strygejern. Et spejl med sort "fordervet" ramme. Blandt servicet findes et krus med tinlåg, to tinfade, fire tallerkener, en skål, et bæger, et vinkrus "a f hvid och blaa steen", fem "smaa steen brichse og 2 hollandske smørbrich" og to studs glas og et spidsglas. Klenodierne i hus et har været "2 Sølf Kander, dend Eene med Nafn CCB-KND 1693, dend anden med Nafn PNSB-ANDI 1707, vurderet til henholdsvis 1 rd l. 4 mk. og 2 rdl. Det er arvestykker, det første efter Sørenns første kones forældre Christen Christensen Broeng og Karen Nielsdatter og det fortæller, at de blev gift i 1693. Kande nr. 2 stammer fra Maren Jegums mors andet bryllup, initialerne står for Peder Nielsen Borch og Anna Nielsdatter, der bliver gift den 8. maj 1707 - den dato kan findes i kirkebogen i Janderup sogn, i 1693 var bryllupper ikke medtaget i Aal sogn.

I storstuen har der stået et langbord og fem kister - og desuden "dend bæste seng" med sit lune fyld: 2 olmerdugspuder med hørgarnsvår, 1 blå og hvid bolster overdyne, 1 dito underdyne, 1 ditto lang hoved dyne, 1 hørgarns lagen og 1 blågarns dito, 1 blå og hvid sengedyne, ialt vurderet til 8 rdl. Den anden seng i stuen er knapt så fint udstyret, her er sengetøj for 5 rdl. 2 mk. Af den afdødes gangklæder nævnes "1 gl Sort Klædes Kiortel med brun underdrett samt brun Væst af Faarol (fåreuld) med 2 1/2 dusin methal Knap, 1 blaa brystdug af Faarolsty (fåreulds-tøj) med 6 Knap af Sølf, 1 par brune Vadmels boxer, 1 par Skoe med Messing spænder, 1 gl Cabus (hætte med øreklapper) og 1 gl. Hat.

I gården er der to vogne, en plov og to harver - og en sadel og et bidsel, mon ikke det er det samme, der går igen i skiftet efter sønnen Niels, 30 år senere? Dyreholdet på gården har bestået af tre heste og en plag, fire "bucher" (gedebukke) og to gamle geder, fire stude, en kvie, fem køer og to spædekalve. Endelig 21 gamle og unge får, en vædder og "1 hvid Soe Swiin". Registreringen slutter med at bemærke, at "desuden befandtes noged Gamle Sengklæder paa børnenes Senge, som ej for noget kunde ansættes siden det ej fra demme Kand undværis."

Herudover er der "en Eng Loods baadspart" til 5 mk, hvoraf den ældste søn Christen selv har betalt halvparten. Enken begærer, at den anden søn Niels, må beholde den anden part, "hvilket af Samtlig formynder blev bevilget". Vurderingen af stervboets midler kommer samlet op på 147 rdl. 2 mk. 12 sk. Herfra trækkes først "Gaardens

besætning af Bæster, Ploug og Wogenredskab og udgifter til reparartion af bygningerne. Desuden er der en smule gæld, 1 rdl. 3 mk. til Christen Andersen på Gedberg, og skyldig landgilde for to kvartaler, samt udgifter til skiftet Endelig viser det sig, at der er en aftægtskontrakt til Karen Nielsdatter, der giver hende ret til "dend bæste koe samt 2 Faar", omregnet 4 rdl. 8 mk. 8 sk. Karen Nielsdatter er enken efter forrige ejer, Christen Christensen Broeng, der først dør i 1749 og altså kommer til at nyde aftægt i næsten 30 år.

Slutningen på det hele bliver at der er 65 rdl. 2 mk. 12 sk. tilbage til deling mellem enken og børnene, hvilket sker som sædvanligt, enken får halvdelen, sønnerne en broderlod og døtrene en lille søsterlod, 3 rdl. 3 mk. 13 1/9 sk.

Kilde: Katrine Tobiasen.

- v. **Niels Nielsen (Jegum)**, f. i Jegumgård, døbt 26 sep 1706 i Janderup kirke. Han blev gift med **Mette Madsdatter**, gift 9 mar 1727 i Ho kirke.
Barn af Peder Nielsen (Borck):
- vi. **Mette Pedersdatter**, f. i Jegumgård, døbt 7 okt 1708 i Janderup kirke. Hun blev gift med **Jens Christensen**, gift 27 okt 1726 i Janderup el. Billum kirke, f. ca 1697, begravet 21 apr 1780 i Janderup.
- vii. **Niels Pedersen Jegum**, f. i Jegum, døbt 16 okt 1712 i Janderup kirke, d. 17 jul 1791 i Trolldholm, Aal sogn. Fæstegårdmand i Trolldholm. Han blev gift med **Mette Bundesdatter**, gift 20 feb 1738 i Aal kirke, f. i Trolldholm, Aal sogn, (datter af Bunde Sørensen og ...ukendt endnu ..) døbt 11 aug 1715 i Aal kirke, d. 27 okt 1799 i Trolldholm, Aal sogn.